

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.
Előfizetési ár: Egész évre 8 K. Negyedévre 2 K. Tanulóknek és jegyzőknek 6 K.
Egy szám ára 16 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.
Szerkesztőség és kiadóhivatal Árpád-utca 3. sz. — Megjelenik minden vasárnap
Nyitlitter soronként 60 fillér.

Ég a tető!

Székelyudvarhely, jun. 22.

A mai nap megszólal Erdély halálharangja, felhangzik a Székelyföldön, a székely birtokok halálhőrgése. Karánsebesen ölelkezik ma össze a szibeni Albina, a kolozsvári Economul, a temesvári Timisiana, a fogarasi Furnica és a brutális magyar nemzet kebelében még szabadon működő, feltartóztatás nélkül terjeszkedő százhuszonnégy román bank, hogy a Solidaritatea által fokozottabb mértékben gondoskodjanak Erdélynek és a Székelyföldnek a román faj részére való meghódításáról. Bizottságokat fognak letelepíteni a Székelyföld vármegyéiben, hogy ezek közvetítés révén a Solidaritatea egyöntetű eljárással, gyors tempóban eszközölhesse a birtokvásárokat, parcellázásokat és telepítéseket.

Ennyi a ma nap nevezetessége. Se több, se kevesebb, ha hozzá nem számítjuk az egy pár magyar városban fel-fel dübörgő léha politikai rikoltozásokat, gazemberezéseket.

Felkorbácsolódik az emberben minden szenvedély tüze és vér lepi el az arcot, mikor az ország területén a legnagyobb nyilvánossággal mer fellépni egy megtört népfaj s fellépésében olyan intézkedéseket tesz, oly szövetséget köt, mely a magyarság nemzeti életével homlokegyenest ellenkezik, sőt lassu, de biztosan bekövetkező csuf le-

törését czélozza, munkálja.

A nemzetiségi pénzüzetek eddigi szétosztott működései már 160.000 kat. hold erdélyi, legnagyobb részt *székely* földbirtokot huztak ki észrevétlenül, vakonokok munkával a székelység lába alól, s lett a birtokok gazdáiból oláh-chismaticus, amerikai gyári munkás, itt benn pedig ezek helyén egy csendes terjeszkedő, gazdagodó román gyűri és több száz román virágzó gyarmat. Ott eloláhosodó székely, itt nálunk eloláhosodó magyar, ott megvetett és nemzeti törvények alá kényszerített, chismaticus vedlett székely pária, itt nálunk assimilálódás alatt álló, behódoló, magyar érzelmeiből, nemzeti öltözetéből kivetkőző magyar napszamos, székely jobbágy, — a nemzetiségi pénzüzetek munkájának eredménye. Ott tartunk már, hogy nemcsak az alsó néposztály, de intelligens, tanult magyar ifjak veszik fel az oláh nemzeti viseletet és nyelvet, hisz a napokban olvastuk, hogy a nagyváradi reneget magyar érettségizett ifjak, kik nemsokára a magyar államtól kapnak busás fizetést, románul irták a csoportkép alá neveiket s azok a tanárok, kik a magyar állam pénzét élvezik, tüntetnek az Alexandru Fekete, Ambrisiu Szabó, Georgiu Szánthó, Julius Tatar neveikkel.

És a moloch nem lakott jól. A mit külön-külön, de nemzeti czélegység tudatában műveltek s a magyar nemzeti élet kárára elég szembeötlő módon végrehajtottak, azt ma, a végzetes politikai párttusák korában, szövet-

ség kötéssel fokozni kívánják és egyesült erővel jönnek a székelység ellen, nem fegyverrel, de nemzetiségi birtokpolitikával, hogy azt a kevés magyar földet, amely nekünk kenyeret ad, táplál, ruház s majd haló porunkban el-takar, kivegyék kezünkől, nyomorult földönfutókká tegyenek bennünket, hogy ne csak kenyerünket huzzák ki szájunkból, de még az se legyen, hová majd eltemessenek. Eddig jutottunk!

A halálharang csilingelése, a székely birtokok halálhőrgése nem rázza meg a nemzetet. A politikai zürzavarban fejfel mennek egymásnak vezető embereink, mi pedig kiabálunk, rikoltozunk és nagyokat eszünk-iszunk a hazafiság szenstéges nevében; egyiket fel-emeljük tündöklő csillagnak a közvélemény magasztos elvével, másikat sárba tiporjuk, megfosztjuk emberi mivoltától, becsületétől a hazafiság felforrat hevében s nem vagyunk képesek a tomboló szenvedélyek közepette a felismerésre, a helyzet komoly megítélésére akkor se, mikor kigyulad fejünk felett békétlenséggel tele hajlékunk.

Amíg a román nemzeti törekvések a magyar szupremáciát és nemzeti életünket tönkretették itt a bérczes Erdélyben, addig mi öntudatosan, büszke daccal forgatjuk fel nyugodt nemzeti életünk s maguk a magyar pénzüzetek is ahelyett, hogy a hétfői országos kongresszuson modus vivendit kerestek volna a jelzalog, illetőleg reálhittel és

A kollegium éve.

— Igazgatói jelentés, írta *Gönczt Lajos*. —

Az 1911—12-ik tanévet szeptember hó 6-ikán délelőtt 10 órakor nyitottuk meg, a mikor Br. *Bánffy* Dezső, a nagybuzgóságú és minden áldozatra kész főgondnok, a református zsinat és egyetemes konvent világi elnöke, Magyarország volt miniszterelnöke emlékre szenteltünk ünnepeket az igazgató megemlékezésével, aki az élete 68-ik és főgondnoksága 26-ik évében anyaszent-egyházunk alig pótolható vesztoségére elhunyt nagy férhuról közéleti és egyházi áldásos működésének feltüntetéseivel emlékezett meg. — Előzetesen, aug. 31-ikén, lejártak a pótló-, javító- és felvételi vizsgálatok, szept. első napjaiban pedig a 294 tanuló felvételével záródó beiratások, s 7-ikén reggel megkezdődött a rendes tanítás, mely akadálytalanul folyt a rendes szűnőidő loszámításával egészen a közzvizsgálatok kezdetéig.

Intézeti beléletünk képe a rendtartást, fegyelmet, szorgalmat és előmenetelt illetőleg egészen véve olyan volt mint egyébkor. Voltak kötelelőszegőző, szorgalmas növendékek, voltak közepesek, de sajnos igen sokan voltak olyanok is, a kik a dolog könnyebb végét keresték s minden nagyobb előkészítés és kitaró munka nélkül akartak volna boldogulni. Ilyen legtöbb akadt a VII ik osztályban, hol év folytán ugy fegyelmi, mint tanulmányi tekintetben többszor kellett a tanári karnak intő, figyelmeztető, sőt dorgáló szavát is hallatnia szorgalomhiány vagy a fegyelmi törvények gyakori megsértése miatt.

A tanári karban annyi személyi változás történt, hogy internatusi felügyelőknök az előjáróság Dr. *Hoffer* András és *Rosszondi* Viktor szakvizsgás tanárjelöltet alkalmazta. Helyettes énekzenetanárnak beállítására szükségessé válván, erre

az állásra a hasonló minőségben Zilahon szolgált *Novák* Ernő választotta meg az előjáróság, mely testületben az idén nem következett be személyi változás. *Rosszondi* Viktor november végén Szászvárosra távozván s a pályázati hirdetés eredményel nem járván, órát *Szabó* András, *Nagy* Elemér, *Biró* Sándor, *Dr. Kósa* János és *György* Ferecz tanárok látták el év végeig, míg az internatusban *Z. Sebeas* József h. tornatanár végző el helyette a felügyelői teendőket.

A tanulmányi előmenetel biztosítására az említett személyi változások és gyakori, habár rövidebb ideig tartó helyettesítések dacára is a tanárkar kötelelőszegőzően minden tőle telhetőt megtett. A betegsége, valami elháríthatlan akadály vagy hivatalos elfoglaltság (kiküldetés, közgyűlés stb.) miatt a tanári kötelelőszegőző elvégzésében gátolt kártársakat legjobb akarratt igyekezett helyettesíteni. Kettő kivételével mindenik tanár szorult helyettesítésre, összesen egy hetet meghaladó időre a *Rosszondi* decz. havi helyettesítésétől tekintve. *Bakóczy* Károly, *Biró* Sándor, *Szabó* András, *Kovács* Déniel, *Dékán* Samu, *Dr. Dávid* Lajos és *Dr. Hoffer* András voltak helyettesítve; *Dr. Dávid* Lajos r. tanár, a ki 2-ik félévre külföldi tanulmányi utazás czéljából szabadságot kapott, saját költségén látogatott el helyettesül *Magi* Ferecz szakvizsgázott tanárjelölt személyében, ki minden tekintetben méltónak bizonyult azon bizalomra, mely őt a Göttingenbe távozott szaktanár helyére állította.

A felvett tanulók létszáma kevés híján az évben is elérte a 300-at, kik közül az internatusba 175-öt tartottunk el év végéig; azonban a létszámban némi hullámlás állott be évközben, mert 4 szabados hajlamu tanuló az internatusból el kellett távolítanunk, mert éjnek idején kiszöktek az internatusból; kettő önként költözött ki, mert a házi rend és fegyelmel szigorát elviselni szintén nem tudta vagy nem akarta. Az együttélésre utalt

internatus kellő szigorúság nélkül fenn nem állhat, egy-két léha, könnyelmű tanuló pedig benne sokakat wegronthat. A törvény és szabály megtartása tanítja meg az ifju embert egyenesen járni. Az iskolai társadalomban minden tanuló köteles a törvényeknek, házi rendnek, az ő jóvoltán fáradozó felsőbb akaratnak s a táraas viszony kölcsönösen kötelező kívánalmainak megfelelni, hiszen ez nem egyéb mint az egyéni szeszélyek s jogosulatlan vágyak fékezése, a mi csak a maga lényén nőtt, rendet, törvényt tisztelni meg nem tanult ifjunak meg nehezen, kivált mikor még a rosszul értelmezett szülői szeretet elfogultság is maga mögött tudja. Ez az a pont, melynél a nevelői okosság meg nem hátrálhat és ha szelidebb eszközökkel a nyers indulatot meg nem fékezheti, erősebb megtorlástól sem szabad visszariadnia. Hibás nevelésnek eset áldozatul 3 künnlakó tanítványunk, a kiket más intézetből vettünk fel s a kik annyira féltelenedő, törvénytíró s biztosséba ütköző viselkedésről tettek ismételt bizonyosságot, hogy a VI. osztály ezen három növendékét az első félév végén csendesen el kellett távolítanunk. Azonban az ilyen szorványosan mutakozó jelenségek nem adnak okot komoly aggodalomra, hiszen a tanári kar, vagy az igazgatóság az ifjakat minden intézeti viszonyukban figyelemmel kíséri s örökös gondjaival idejében észre tarti őket, mielőtt valami végzett bajnak örvényébe sodródának.

A tanulók fegyelmi, erkölcsi és egészségi állapotja egészen véve megfelelőnek mondható. A halál szept. elején *Kovács* József V. és áprilisben *Nagy* Mózes I. oszt. künnlakó tanulókat ragadta ki szüleik karjai közül és társaik sorából. A szépreményű kedves fiuk koporsóját tanárok és tanulók moghatottsággal állottuk körül s szomorodott szívvel kísértük el utolsó útjokra.

Szeptember közepén a négy felső osztály 45 növendéke, főleg tanulmányi szemponttal vezérelve

személyhitel összegegyeztetésére és olyatén való nyújtására, mit a nemzetiségi bankok példája mutat, midőn a reálhitel nyújtásánál nemcsak a fekvő birtok 50—60 % -át, de az egész értéket — figyelemmel a termelés, felszerelés és személyhitel értékére — nyújtják, továbbra is az eddigi bürokratis kezelés és üzleti irányzat nevelésével, biztosításával, a társaság és a részvényesek közötti jogviszony szabályozásával foglalkoznak.

Szomorú dolog, de úgy van, hogy a magyar pénzüzetek gyakorlata, szabályokhoz kötött eljárása nem igazolja a nemzeti védelmet, mert a beruházásra szánt hitel és a fogyasztás kielégítésére szolgáló adósságot megkülönböztetvén, kényszeríti az adósságot mindkét fajának igénybe vételére, akkor, midőn a nemzetiségi pénzüzetek a jelzőlog és személyi hitelt kapcsolt formában alkalmazták s így tömérdek magyar birtok uraivá lesznek. Kétségtelen, hogy az utóbbi idők szükségszerű kérdései a magyar pénzüzetek eddigi álláspontját megváltoztatásra bírták s haladást látunk a magyar földbirtok politika felé, azonban még nagyon távol állunk attól, hogy a teljes erővel előre nyomuló nemzetiségi birtokpolitikával sikeresen megküzdeni képesek volnának.

A védelmi harc első lépései a pénzüzeteket illeti. A mai nap megalakuló Solidaritate a rájuk nehezedik első sorban. Ha ennek a magyar ellenes szövetségnek további közönyös magatartásukkal utat nyitnak, az a magyar pénzüzetek rovására lesz jegyezve. A pénzüzetek törekvéseinek támogatására meg kell mozduljanak a székelyföldi vármegyék, gazdasági, közmívelődési egyletek s maga az egész társadalom, mivel ültött a tizenkettedik óra. A közelgő veszély arra int, hogy szakítsunk a párttúsákkal, az ál-

datlan politikai szélmalom harccal, s az egymás ellen közörsült fegyvert egymás létérdekeiért közös védelemre használjuk fel. Nem szabad ennek az évnek elrepülni a nélkül felettünk, hogy a székelyföldi vármegyék s a székelység színe-java, pénzüzeteinek, közgazdasági és kulturális egységeinek vezetői össze ne jöjjenek. Meg kell keresni a magyar földbirtok pusztulását gátló eszközöket, fel kell rázni ugy a kormányt, mint a törvényhozást a védelem támogatására. A karánsebesi harci tervvel, a nemzetiségi földbirtok politikával szemben magyar földbirtok politikával és az egész székelység talpraállításával kell felelni.

A mulasztás, a közöny, a további politikai riadozás bűn önmagunk és nemzetünkkel szemben, itt szervezkedni és cselekedni kell, még pedig gyorsan — ha nem akarunk örlő férgnek miatti szegénytelen halált halni.

BELFÖLD.

Népgyűlés és fáklyásmenet. Anélkül, hogy a múlt vasárnap tartott népgyűlés és fáklyásmenet jelentőségét kisebbíteni akaróok, megállapíthatjuk annak hangulatából, hogy közönségünk jóllakott a politikával; hacsak teheti attól húzódik, mert meggyőződött, hogy a nagyhangú kijelentések nyomtalanul továbbútnak, s a mindennapi élet nehézségeiben nem görögütz és hangulatos beszéd kell, de reális cselekedet, mely az ország gazdasági megerősödését, s így olyan szociális dolgot szolgál, mely egyedül van hivatva az országot nagygyá, erőssé, Béccsrel szemben és a körülöttünk és közöttünk élő ellenségeinkkel szemben ellenállóvá tenni. Ezért nem kellett nagyobb emociót a múlt vasárnapi népgyűlés, ezért maradt viszhang nélkül a mozgalom, s a mi melegeg az ünneplésből mégis kicsendült, az tisztára a város képviselőjének szólt, ki eltekintve minden

másfélnapos gyalog-kirándulást csinált a homoródalmái mészaköbarlanghoz, onnan a szentkeresztbányai vasbányához, vasolvasztóhoz és hámorhoz, honnan Homoród-fürdő utba ejtésével Z Sebess, Dr. Hoffer és Bakóczi tanárok kíséretében egy szabad szombat délutánjuk és egy vasárnapjuk feláldozásával jó egészségben jöttek haza. Ez az ut nem csak sok tanulóval járt, de bizonyosságot tett arról is, hogy ifjaink nem félnek a gyaloglástól, elég bátrak, edzetiek és nincsenek egészen vállalkozási szellem híjával. A szentkeresztbányai utat május havában Dr. Hoffer mint szaktanár a VI. osztály összes növendékeivel megismételte tanulmányi célból. Junius elején a kolozvári kerületi tornaversenyen részt vett növendékek, mintegy 34-en, Haáz Rezaó, Z. Sebess József és György Ferenc tanárok vezetésével megtekintették a Tordaihasadékokat, a marosújvári sóbányát és Nagyenyeden a Bethlen-kollegium falai közt mint az intézet szívesen látott s meleg szeretettel fogadott vendégei a hirneves iskola gazdag gyűjteményeit megismerve és megpihenne tértek haza, miután a tornaversenyen a mintacsapat (korlátlan) nagy érdeklődést és figyelmet keletett s díszoklevéllel és egyéni versenyen kiérdemelt 5 bronzéremmel kitüntetve, tornaversenyi kötelmeiknek tőlük telhetőleg megfelelték.

Az elismerés szavával említem fel, hogy az ifjuság az önképzőkörben és a tanári kar által kitűzött pályatételek megfejtesében kellő munkásságot fejtett ki. Egyedül a görög irodalmi tétel nem tudott érdeklődést kelteni fel ezuttal sem, éppen úgy mint a megelőző két évben sem. Ezzel kapcsolatban megállapítható az is, hogy a görög nyelv tanulása mind kisebb körre kezd — talán a többi intézetekben is — szorulni, rohamosan kezd tért veszíteni a gimnáziumi studiumok sorában. Átlag fele görögpótlós nálunk a tanulóknak.

A rendkívüli tárgyak mind ingyenes kurzusban tanítottak. A szabaddéki rajz, gyorsírás és francia nyelv tanulására kívánczok kedvező alkalmat sem elegendő, sem kellően nem használták fel az évben a tanulók. A tanulmányi előmenetel az első félévben szintén nem volt kielégítő a ren-

des tantárgyakban sem, a 2-ikban inkább kedvező.

Az iskola a tanuló erkölcsi épségét és testi egészségét csak a szülői ház egyetértő közreműködésével óvhatja meg a káros hatások ellen, mert ha az egyik — bár öntudatlanul — lerontja a mit a másik épít, akkor megghiusul végeredményében az iskolai nevelés magasabbra célja. Az iskolának, hogy hivatását a nevelés terén is betölthesse, figyelmet kell fordítania a tanuló minden viszonyára. A künnlakóknál is tudomást kell szereznie mindarról, a mi a növendék elhelyezését, táplálkozását, lakásvizonyát, tanulási idejét és napközi elfoglaltságát illeti. Ez utóbbiakkal szemben az ellenőrzés jól ismert okoknál fogva alig lehetséges, így hát az internátusnak kell pótolnia a szülői ház hiányát. Előljárásságunk az internátust miut kollegiumunkkal szoros kapcsolatban levő fontos nevelési tényezőt nem sokára kibővíti és a higonia követelményeinek megfelelően berendezni. Már ez évben vízvezetékek is el fogjuk látni a 200 tanuló befogadására újabb helyiségek felhasználásával alkalmassá váló mostani internátust. Hogy az új épület minden helyiségbe szeptemberben bevonulhasson az iskola, arra már csak az idő rövidsége miatt sincs kilátás, de egyes helyiségei, a konviktus és az osztályok számára remélhetőleg teljesen elkészülnek s így helyiségeink tetemesen tágasabbak lesznek már az 1912—1913-ik tanévben ugy az internátusban, mint a konviktusban.

Tanári karunk a társadalom és közművelődés iránti tartozását felolvasások és előadások tartásával mindenkor kész volt leróni, velahány-szor arra alkalma nyílt. Hadd legyen megemlítve, hogy az állam a felekezeti tanári fületéseket az állami tanárokéval egyidejűleg, ez évi januárius elsei hatállyal rendezte, illetőleg kiegészítette s így lehetővé tette, hogy a tanárok idejüket és erejüket osztatlanul és gondatlanul szentelhesék jövőre magasabb hivatásuk derekas betöltésére. Közönséggel és elismeréssel tartozom az intézet nevében Haáz és Hoffer kollegiumnak, a kik nagy buzgó-sággal, fáradsággal nem ismerő kitarással és sok áldozattal több száz darabra menő néprajzi gyűjteményt teremtettek az intézetnek, jóformán ön-

politikától, mindenha lankadatlan kitarással dolgozott és szeretettel munkál jelenben is a város fejlődésén. A népgyűlés d. u. 3 órákor volt a Budapest-szállóban, hol mintegy 300—350 ember gyűlt össze. A gyűlést Gáspár Balázs elnök nyitotta meg, ki után Dr. Válenstik Ferenc képviselő ismertette a politikai helyzetet, az ellenzék küzdelmét. Utána Dr. Lányi Imre ügyvéd beszélt, majd Dr. Gyarmathy Dező volt országy. képviselő szólalt fel, ki határozati javaslatot terjesztett elő, melyben az ellenzék vezéreinek bizalmat szavaztak, s őket erről nyomban táviratilag is értesítették. Végül beszélt Berkovics nevű szociálista szónok is Budapestről. Ezzel a gyűlés véget ért. Este a képviselő tisztelőre fáklyásmenetet rendeztek, amikor Dr. Borosnyay Pál ügyvéd üdvözölte a képviselőt, melyet Válenstik Ferenc képviselő meghatva megköszönt és további kitarásra buzdította hibeit. Ugy a gyűlés, mint a fáklyás menet a legpéldásabb rendben folyt le. Hogy azonban a lelkesedés és elkeseredés hiányzott, bizonyítja az, hogy Tisza István gróf ellen egy, azaz egy abuzug hangzott el, s az is csak egy vékonyhangú fehérrépnél keltett viszhangot. És ez jól is van így. Intézzék el az urak oda fent a politikát egymásközt, s hagyják békében, ne piszkálják és ne vadítsák egymásra az embereket, kiknek ugyis elég bajt szerzett az egy év óta tartó parlamenti meddőség. A gazda aratni akar, az iparos megrendelésre vár, a kereskedő nyugodtan akar dolgozni; hagyják békén dolgozni az országot.

KÖZIGAZGATÁS.

A városok fejlesztése. A belügyminiszter e héten terjesztette be és a képviselőház pénteki ülésében tárgyalta és elfogadta a városok fejlesztéséről készített törvényjavaslatot, mely Székelyudvarhely várost a B. osztályba sorozta, s évi segély összegét 17 ezer kor. állapította meg. A javaslat egyfelől megakarja valósítani azt, a mi a városok érdekében már ma megvalósítható, másrészt a fejlődni akaró városokat meg akarja szabadítani azoktól az egykor korlátlanok szánt rendszabályoktól, a melyek ma már inkább csak

kétes adományozás utján. Az adakozó tisztelt szülőknak, az iskolánk környékén élő intelligens kisbirtokosoknak, gazdáknak, közszégyi előjáróknak, szóval mindazoknak, akik ajándékaikkal, tárgyaikkal átengedésével a kultúra iránti érzékeknek és érdeklődéseknek szép jelet adták, legyen hála és köszönet!

Az állami főfelügyeletet Kunca Elek kolozvári tankerületi kir. főigazgató, mint miniszteri megbízott november hó 20—22. napjain teljesítette, a tőle megszózott alaposággal és odaadással támogatván tanügyünket s annak munkáit. Az értségi vizsgálatokon Gyárfás Endre főigazgató elnökölte mellett Fejes Áron nagynyedri ref. tanítóképző intézeti igazgató mint kormányképviselő teljesíti az ellenőrzést. Jól esik, hogy iskolánk egykori tanárát ezuttal fontos bizalmi állásban üdvözölhetjük körünkben.

Dr. Kenessey Béla püspök ur ömeltósága, a ki haragszentelés ügyében időzött városunkban, december 12-ikén megtisztelte intézetünket nagybecsű látogatásával, a mikor főleg a folyamatban levő építkezés ügyeire és monetére terjesztette ki figyelmét. A tervék és szerződéses gondos átnézésé után a tanári kar és előjáróság tagok kíséretében a fodél alá került új épületet a helyszínen behatóan megtekintette s az internátusban összegyűlt ifjusághoz lelkes buzdító beszédet intézve távozott el.

Az agyagmintázást Hargita Nándor szobrász, szakiskolai igazgató ur ez évben is ingyen volt szíves önként vállalkozó növendékeinknek tanítani. Az ifjusági ének- és zenekar az iskolai ünnepélyeken sikeresen közreműködött. Ilyen ünnepélyek voltak október 6-ikán, október 31-ikén, november közepén és márcz. 15-ikén. Az alkalmi beszédet, október 6-ika kivételével, a mikor Dr. Kosa János, mondotta, az igazgató tartotta. — A IV. ik osztály református növendékei áldozó csüörtörkőn végtettek fel ünnepélyesen anyaszentegyházunk tagjai sorába. — Az ifjusági önképzőkör irodalmi matinéet tart s a tornakör disztornát rendezett 3 ízben, egyiket Székelykeresztúron.

Kollegiumunk jövőjére nagy fontosságu ügyet intézett el előljárásságunk, midőn április 13-ikán

akadályozák azokat fejlődésükben. E célból a javaslat a városok fejlesztésére szánt a nyolczmillió koronáig emelkedő államszegély felosztását tervezi, de érintetlenül hagyja a múlt évben már kiutalt két millió koronás hányadot.

A nyolcz millió koronából elsősorban négy millió fordítandó a városi rendőrségek fejlesztésére, 3,8 millió korona évenként szétosztandó a városok közt különböző közmunkák elvégeztetésére végett, 150.000 korona pedig évről-évre a belügyminiszter rendelkezésére marad a felmerülő rendkívüli szükségletek olintézésére. A rendőrség országosan fog szervezést és a belügyminiszteriumban felállítandó országos rendőri központból fog intézést. Természetesen a rendőrség államosítása, vagy állami támogatása nem minden városban egyszerre, hanem fokozatosan fog megtörténni. A soronként a belügyminiszter állapítja meg. A városoknak évenként megadandó államszegély nem fog a belügyminiszter kezétől függni, mert a már egyszer megállapított államszegély megvonását, vagy redukálását csak a törvényhozás rendelheti el. Minden vitás ügyben nem a miniszterium, hanem a közigazgatási bíróság dönt.

A vármegyei alkalmazottak fizetése. A képviselőház a héten megszavazta a vármegyei tisztviselők fizetésjavításáról szóló törvényjavaslatot. A javaslat lényeges rendelkezése az, hogy az első osztályú aljegyzői állások a VIII. fizetési osztályba való meghagyása mellett, másodfőjegyzői állásokká szervezettek át, a vármegyei másodfőjegyző a VIII. fizetési osztályban eltöltött 12 évi szolgálat után a VII. fizetési osztályba előléptethető és hogy a jövőben a IX. fizetési osztályba sorozott aljegyzők és árvaszéki jegyzők első osztályú, a X. fizetési osztályba sorozott aljegyzők és árvaszéki jegyzők a másodosztályú aljegyzők karát alkotják. A másodosztályú vármegyei aljegyzők a X. fizetési osztályban eltöltött 6 évi szolgálat után a IX. fizetési osztályban előléptethetők, a vármegyei alügyész 8 évi szolgálat után a VIII., a vármegyei tiszti főügyész 12 évi szolgálat után pedig a VII. fizetési osztályba léptethető elő. A vármegyei főlevéltáros és allevéltáros ha főiskolai képességgel bír, évi 600 korona pótlékban részesül. A főszolgabíró 10 évi szolgálat után a VII. fizetési osztályba, a másodosztályú szolgabírók 6 évi szolgálat után a IX. fizetési osztályba léptethetők elő. Nagyobb törvényhatóságok alispánjai szolgálati pótlékokat kapnak, a kisebb vármegyék alispánjai szintén megfelelő, de kisebb pótlékokat kapnak. Az alispánok szolgálati pótléka 5 évenként emelkedik. Az első pót-

és 14 ikén *Kuncz Elek* kolozsvári tank. kir. főigazgató mint miniszteri megbízott és *Dr. Kálmán János* egyházkerületi tanügyi előadó urak közreműködésével és jóakaratu támogatásával sikerült oly megállapodásra jutni az állammal 1908. decz. havában csinált segélyszervezés-törvezet miniszterrel kívánt módosítása tárgyában, mely lehetővé teszi egyfelől a szerződés felsőbb helyre leendő elfogadását, másfelől orvoslást találnak mindazon bajok és hiányok, melyek az intézet fokozatos fejlődése és színvonalon tartása érdekében feltétlenül elhárítandók.

Az előjárásokat ezen iskolai évben az építési ügyre igen gyakran foglalkoztatta a az építés menetének szemmel tartása, miben az építési bizottság elnöke és tagjai szintén részt vettek, különösen a gazdasági felügyelőt terhelte sok aprólékos gondnal, munkával és fáradsággal. — Orvendetes tényként említem meg, hogy a közoktatásügyi miniszter ur kilitásába helyezte a boren-dezés, felszerelés, többlet munka, központi fűtés, vízvezeték beállítás a más efféle szükségletekből származó mintegy 160.000 korona fedezetlen költségrek beruházási államszegéllyel való pótlását. Fentartási államszegélyünk ez évben 36.000 kor.; a *Gidófalvy*-alap tőkésítés folytán több mint 3000 koronával gyarapodván, cselekvő állása decz. végén 75.000 korona volt.

Alapítványainkat szaporították: *Vánky Kálmán* főmérnök 200 koronával, *Tótsó Dénos* vizaknai lelkész, a ki *Olasz Gyula* nevére tett 200 koronás alapítványt, hogy a konfirmáció alkalmával emlékkönyvek szereztesse nekünk bölőle. A *Gróf Haller Lujza* örökkei 14 arannyal, *Saóllósi Sámuel* nagybíró 50 kor., az Udvarhelyi vármegyei takarékpénztár 100 kor., Agrár pénztár 25 kor., a Kolozsvári kerületi tornaversenyzendő bizottság 136 korona, a Székely Egyesület 40 K és *Bíró Áron* előjárásági tag e napokban elhunyt kedves menyé emlékére 20 korona adománnyal áldoztak jutalmakra vagy a tanulók jutalmazására. Fogadják érte hálás elismerésünk és köszönetünk nyilvánítását.

lék 200 korona, a további osztályokban 400 korona.

A törvény életbeléptetésével megezőnnek az összes működési, személyi és drágasági pótlékok. A tisztviselők fizetésügyében a végső fórum a közigazgatási bíróság.

A megyei tisztviselők közgyűlése. A vármegyei tisztviselők Országos egyesülete tizedik rendos közgyűlést e hó 29-ikén tartja meg Titráfűreden. A Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete most már tíz éve, hogy fennáll, megismosodva, kiforrva, tekintélyében, erejében, erkölcsökben és anyagiakban egyaránt magyarapodva fényes tanulságot szolgáltatva emellett, hogy megalapítása nem öletszerű teremténység szüleménye volt, hanem szükség idézte fel megalapítását és hogy betöltötte főbb vonásokban azokat a reményeket, melyeket alapítói hozzá fűztek. A hatvanhárom részre széttagolt országos vármegyei tisztikar egy országos testületté forrt össze egy évtizeddel ezelőtt és hogy ez a szervezkedés nem volt eredménytelen és nem volt czéltalan, a vívmányok egész hosszu sorozata bizonyítja. A tátrai összejövetelen nem fognak foglalkozni aktuális politikai eseményekkel. Kerülni fognak minden témát, a mi politikailag elválaszt. Csupán csak egyre fognak törekedni, hogy szorosabban fűzék a szervezeti köteleket a magyar középosztály társadalmi vezetői köré. Udvarhelymegyéből résztvevőiket bejelentették: *Sebesi János* alispán, *Barabás András* árvaszéki elnök, *Himléder Fols* Ákos tisztifőügyész, *Pálffy Jenő* főszolgabíró.

TANÜGY.

Népnevelési szervezetek. Az udvarhelyi vármegyei Népnevelési egyesület már korábban elhatározta, hogy a vármegye minden egyes községében szervezni fogja helyi bizottságait. A népnevelésügy szociális irányzatban működő helyi bizottságára különösen az elemi népiskolai oktatás megvalósítása, sikerének előmozdítása, az ifjúsági egyesületek célirányos vezetése, az ifjúságnak szórakoztatása vár feladat gyanánt, mely feladatok megoldására tömöríti össze kebelében a község lelkesé, tanítója, jegyzője vezetése alatt a jobb módú polgárokat és nőket. Nincs kétségünk benne, hogy ezek a helyi bizottságok a népnevelési egyelet irányításában rendkívüli hasznos szolgálatot tesznek a vármegye tanügyének s annak rohamos haladását biztosítani fogják. A helyi bizottságok eddig csak néhány községben szervezettek s ahol működésüket megkezdették, ott szembevetően mutatkozik az ifjúság javulása, helyes modora, a népszokások felelevenedése s maga a népiskolai tanügyi is, mert ezen bizottságok a tanítói oldala mellett, hathatósan szolgálják a népoktatás ügyét. A helyi bizottságoknak minden községben való magalakítása rövid időn belül várható s hogy ezek még ez év folyamán megvalósuljanak arra nézve mindent elkövet egy a Népnev. Egyelet, mint a vármegye fáradhatatlan tövekénységű kir. tanfelügyelője, ki a Népnevelési Egyelet akciójait a legmelegebb támogatásban részesíti. A népnevelési egyesület legutóbbi vál. üléséből vesszük a hírt, hogy az egyesület a kulturminiszter által kibocsádtott és a pátrónágo szervezésére vonatkozó rendelkezéseit magévá tette s pátrónágo tevékenységét az egyelet működési körébe bevonva a helyi bizottságok részére munkaprogramot dolgoztat ki. Ilyen formán a helyi bizottságok munkaköre az emberi humanizmus talajába gyökerezve nemcsak a népiskolai népnevelési ügyek terén, de a gyermekvédelem, az elhagyottak és árvák felkarolásában is nemes gyümölcsöket termelhet, szép eredményeket hozhat létre. A népnevelési egyesület ilyen nagyvadásu munkája után bizton reméljük a vármegyei tanügy felvirágozását, példás nagyságot és a várva várt népkulturát.

Udvarhelyvármegye népoktatásügyének a folyó évi május havi állapotáról *Haádu Ferencz* kir. tanfelügyelő a megyei közigazgatási bizottságnak a következőkben számolt be: A vallás- és közokt. miniszter május hó 10-én 56.723. sz. rendeletével a firtosváraljai és a gyepesi községi elemi iskolának a jövő 1912-13. iskolai évtől kezdődőleg állami kezelésbe vételét mondotta ki. A székelykereszturi állami tanítóképző intézetet kívül a következő népoktatási tanintézeteket latogatták meg: 1. a bögyözi, 2. az agyalfalvai 3 tanító, 3. az ujszékelyi, 4. a korondi és 5. a székelyudvarhelyi V. kerületi 2 tanító, és 6. a bözdőufalvai 1 tanító állami, továbbá 7. az árvátfalvai, 8. a felsőboldogfalvai és 9. a székelymagyarosi 1 tanító község, azután 10. a korondi

4 tanító, 11. az atyhai 3 tanító, továbbá 12. a székelyvéczei 2 tanító, és 13. a csöbi 14. a magyarzákodi, 15. a székelykereszturi, és 16. a székelyudvarhelyi V. kerületi 1 tanító róm. kath., végül 17. a bikafalvai, 18. a farczádi, 19. a bögyözi és 20. a mátfalvai 1 tanító református, 21. a ravai 2 tanító és 22. a magyarzákodi 1 tanító unitárius, és 23. az erkei 2 tanító ág. hitv. ev. és 24. az erkei 1 tanító gör. kel. elemi iskolákat. Végül bejelentette, hogy a miniszter előadót e vármegye kir. tanfelügyelőjévé kinevezte.

Sebesi Ákos.

Az idő lassan átuban az elévült korszakokon a szárnycsapásaitól rommá dűledoznek építmények. Ilyen omladékká lesz ma-holnap az a generáció, mely e vármegye fejlődésének vette meg alapjait s a puritán pátriárkális életnek volt bü sáfára. Párkányai roskadoznak, pillérfalai egymás után esnek össze; az oszloprendben egyre több a hézag, a rajta nyugvó tetőzetből egyre több a levált rész.

Most is egy hatalmas oszlop omlott ki társai sorából az épület főhomlokzatán. Sokáig állt helyén rendületlenül, viselte terhét s nemcsak egyik erőssége, hanem disze is volt az egész architektúrájának. Szilárd, nemes anyag volt. Sime, az ő ledűltének is színtérn ütött az órája: Sebesi Ákos meghalt. Kimegasló, ismert alakja volt közéletünknek, a kinek váratlan elhunnya mély részvétet kelt mindenfelé, abban a széles körben, a hol őt ismerték. Másfél évtizede, hogy a szomszédos vármegyébe szőlította el hivatása, azonban ez a másfél évtized nem tudott változtatni azon a viszonyon, mely őt e vármegyéhez fűzte minden láncszemével, minden érzésével, minden gondolatával. Egy letűnő kor fia volt. Csupa jóindulat, szeretet, melynél csak szerénysége, egyszerűsége volt nagyobb és a kiben a magyarság azon a ponton, a hol a közéletet szolgálta, egy erős, önzetlen támaszát vesztette.

Mélyen megilletődve adunk kifejezést annak a részvételnek, mely e derék férfi halálával közéletünk érte. Hit, önzetlenség és kitartás volt az őreg ur cselekményeiben, mely őt oda emelte, hogy most szeretet, népszerűség és közbecsülés kísérte utolsó útjára.

Sebesi Ákos egyesvári kir. közjegyző régóta betegeskedik és rég ki volt békülve Urával, hogy itt kell hagyja mindazokat, a kiket annyira szeret és mégis — váratlan volt elhunnya. Még egy-két nappal korábban végezte teendőit s bár nehez asztmája mindjokban erőt is vett rajta, elhunytára gondolni sem lehetett. Szordán, 19-én rosszul létről panaszkodott, s délután már szép csendesen elaludt örökre.

Az udvarhelyi egyházmegyének főgondnoka volt s ezért ravatalát a segevári református templomban állították fel, hol a koszorúk és virágok erdeje borította be koporsóját. Halálának híre még aznap megjött ide, s középületeinkre kitűzték a gyászlobogókat.

Haláláról a család a következő gyászjelentést bocsátotta ki:

Aldírottak mely fájdalommal jelentik, hogy a jó férj, szerető apa, testvér, rokon, após és nagypapa, Bolgárfalvai és Borosjenői *Sebesi Ákos* kir. közjegyző, birtokos az udvarhelyi ref. egyházmegye főgondnoka, a székelyudvarhelyi ref. főiskola tiszteletbeli főgondnoka, Udvarhelyi vármegye törvényhat. bizottságának tagja, folyó évi június hó 19-én délután 5 órakor 67 éves korában birtelen elhunyt. Földi maradványait f. hó 21-én d. u. u. fél 3 órakor fogjuk a segevári református templomból végső pihenőhelyére, a segevári ág. ev. egyház sarkterületébe kikisérni. Segevár, 1912. évi június hó 19-én. Özv. Sebesi Ákosné Ugron Julia, felesége. Ugron János, Özv. Pálffy Ferencné Ugron Borca, tervérei. Özv. Pap Jánosné Szoboszlav Laura, nagynénje. János, Laura, Lilla, Aranka, Margit, Ákos, Andor, Károly gyermekei. Filipek Ferencz, Dr. Himléder Fols Ákos, Dr. Apáthy László, Dr. Apáthy Árpád, vejei. Filipek Lilike, Apáthy Margit, Apáthy Árpád, unokái.

Haláláról ugyancsak gyászjelentést adtak ki az udvarhelyi református egyház, melynek fő-

gondnoka és a református kollegium, melynek tiszteletbeli főgondnoka volt.

Sebesi Ákos 1845-ben született. Középiszkolai tanulmányát a székelyudvarhelyi református kollegiumban végezte, érettségét azonban a katolikus főgimnáziumban Ugron Gáborral egyidejűleg tette. Jogi tanulmányait Nagyszombatban végezte, majd 1872-ben ügyvédi vizsgát tett. 1875-ben nősült meg, a mikor Ugron Juliát vette el, mely házasságából nyolcz gyermeke született. Székelyudvarhelyen virágzó ügyvédi irodája volt. 1896-ban szabadelvű programmal képviselőnek lépett fel, azonban 18 szavazattal kisebbségben maradt és akkor nemzeti párti László Mihálylyal szemben. Segesvári kir. közjegyzőnek 1898-ban nevezték ki. Itteni működése alatt a székelyudvarhelyi reform. kollegiumnak gondnoka, illetve főgondnoka, majd Segesvárra való költözése után nemesszékára tiszteletbeli főgondnoka volt. A ki a kollegiumnak történelmi lapjait forgatja, annak alkalma lesz megismerni részleteiben azt a buzgó önzetlen és lankadatlan munkásságot, melyet ezen nemes kollegium ügyeinek érdekében oly hosszú idő alatt kifejtett. Az iskola jegyzőkönyvei tartalmazták azokat a termékeny tanácsokat, melyek az ő mély bölcseségéről tanuságok tesznek. Ezeket a tanácsokat jellemzi a szeretet, a jószág. Mély valóságos hite, jellemző nemes egyszerűsége és ember-szeretete voltak azok a tényezők, melyek őt az udvarhelyi református egyházmegye élére, mint főgondnokot is elszóltították. Egyháznak, iskolának és társadalomnak egyaránt hasznos, jobban vezető embere volt, s áldásos életének nyomait mélyen beírta azok annalesibe.

Temetés pénteken, 21 ikén, volt Segesvárt. Már a déli órák alatt megkezdődött a felvonulás a református templomban felállított ravatalához. Segesvár város társadalmá kivétel nélkül elzarándokolt a koporsóhoz; megjelentek a hivatalok testületileg s a vármegye tisztikara élén *Somogyi István* főispánnal; Sz.-udvarhely város és a megye társadalmá egész vonatot kitvő számban vonult le; a vármegyei tisztviselői kar és a ref. egyház papsága, a református kollegium előjárósága szintén testületileg vett részt a gyászszertartáson, hogy búcsút vegyen és utolsó útjára kikísérje főgondnokát és alispánjának édesatyját és még így is számosan voltak azok, kiket körülményeik a megjelenésben akadályoztak és akik táviratilag fejezték ki részvétüket a mélyen lesújtott családnak, mely körülállta a szeretett családfo ravatalát.

A gyászszertartás kevéssel két óra után vette kezdetét. *Balás Imre* reform. lelkes s papság csoportjának közepette mondott megáldást és búcsuztatót, a mely után utra bocsátotta Sebesi Ákost. Beláthatatlan hosszú vonalban húzódtott a menet fel a várba a koporsó után és a harangok mély bus kongása közben érkezett meg a nagy halott végső állomáshelyére, a csodásan szép evangélikus temetőbe. A sir szélénél *Vajda Ferencz* esperes a papság és *Kovács Dániel* tanár a kollegium nevében mondott beszédet és búcsuztatták el Sebesi Ákost.

Pihenése legyen csendes, emléke áldott.

HIREK.

Székelyudvarhely, június 23.

Az iskolai év végén.

— Néhány szó a szülőkből. —

Ismét letűnik egy év és nagyon sok szülőnek ad most az gondot, mit csináljon gyermekével. Nagyon sok szülő várja az évrégi bizonyítványt, mely mintegy utmutatója, hogy merre küldje gyermekét. Az iskolák kapuzárása előtt állunk, a gyermek még ahhoz nem elég komoly, hogy ő határozzon teljesen a felett, hogy milyen pályára alkalmas. A gyermeket irányítani kell, vezetni kell és ha a gyermek azt az utat megkedvelte, a mely az ő leendő pályája felé viszi, úgy örömmel fog arra is törekedni, hogy oda eljusson. Ha a gyermek már korán oly környezetbe jut, a hol az iparost, a munkát megbecsülik, ő is csak becsülni fogja, ha a gyermek azt hallja, hogy voltak és vannak emberek, kik szorgalmukkal iparkodásukkal viték ki nevet maguknak, úgy ő bizonyosan tisztelettel fog rájuk gondolni. Ha a gyermek hőstettei miatt bizonyos tisztelettel beszél Hunyadiról, az azt mutatja, hogy a ki ezeket a tetteket neki elmesélte, szintén buzgó volt arra, hogy a pogányverdó hős magyar volt.

Tehát ebből következik, hogy ha a gyermek megismeri Zsolnay, Vidacs, Szilágyi István stb. híres iparosok életét, akkor esetek is éppen úgy fogja tisztelni, mint a történelem nagyjait.

Meg kell a gyermeknek magyarázni, hogy ma nem karddal és buzogánnyal, hanem szorgalommal és iparkodással tudjuk baráckat nagygyá és széppé tenni. Meg kell vele kedveltetni a munkát, hogy tudja tisztelni a kérges tenyérret. No hallja soha a gyermek fölünk azt, hogy ha nem tanul, elmegy inasnak, mert akkor nem fog ő oda kedvel és szorgalommal menni. Beszéljünk tisztelettel előtte az iparról, a munkáról, adjunk neki olyau könyvet a kezébe, a melyből megtanulja azt, hogy a jó iparos éppen olyan hasznos tagja a társadalomnak, mint a tanult ember.

Ha az iparostanoccz kedvel és ambícióval megy neki az életnek s olyan iparos mesterhez lesz szerződötve, a ki nem gyermekdajkának s egyéb családi dolgok elvégzésére alkalmazza tanonczjéje alatt, a mi sajnos, ma nagyon sok iparostanoccznál szokás, úgy nemcsak ügyes iparos lesz belőle, hanem törekedni fog arra is, hogy nyírtan legyen. Igaz, hogy az iparostanoccz-iskolák hiányosságai is nagyban okai annak, hogy iparosaink kissé hátra vannak a kölfölddel szemben, de az erős akarat legyőzi ezen akadályokat.

Tervezgetni, újat, magyart teremteni csak az tud, kinek megfelelő képzettsége van. Ha tekintetbe vesszük azt, hogy a magyar nemzet rátermett az ügyességre, ha megdondoljuk, hogy az egyszerű pásztor minden képzettség nélkül, az ő felfogásához képest mily szép dolgokat terem, úgy ez csak óda ínt arra, hogy ezen elhagyott, árva nemzet fiát, ha további is úgy hagyjuk, bünt követünk el. A család, az iskola buzgólkodjék vállatveto, hogy iparosai, munkásai olyan gyénekből álljanak, a kik nem büntetésből lettek iparosok, hanem az a szent cél lebegett szemük előtt, hogy ezen a pályán akarom érvényesíteni minden tudásomat, mert engem ide az ipar iránti szeretet vezérelt.

Ha a szülő ezt szemük előtt tartva választják meg a gyermekek pályáját, nem fogják azt megbánni, hogy fiaik iparosok lettek.

Személyi hír. *Csiky László* marosvásárhelyi táblai tanács-elnök, Dr. *Konczvald Endre* elnöki titkár kíséretében f. hó 17-én Székelyudvarhelyre érkezett a kir. törvénytörvényes és központi járásbírószág megvizsgálása végett.

Hajdu Ferencz tanfelügyelő ünnep-lése. Azon alkalomból, hogy a vármegye vezetésével megbízott *Hajdu Ferencz* kir. s. tanfelügyelőt a vall. közoktatásügyi miniszter kir. tanfelügyelővé nevezte ki, f. hó 22-én a vármegye tanítóegyesület elnök, az üdvözlő gyűlés összehívója nyitotta meg a gyűlést s *Rosondai István* vezetésével *Lőrinczi Béla*, *Molnár Vilmos*, *Szabó Antal* tagokból alakított bizottság hívta meg a kir. tanfelügyelőt, kit a terembe lépéskor hatalmas éljenzéssel fogadott a tanítóegyesület. *Gyerkés Mihály* a tanítóegyesület nevében szép beszéddel üdvözölte *Hajdu Ferencz*-et, ki iránt oly nagy mértékben nyilvánult meg a bizalom és szeretet. Beszéde során kérte a kir. tanfelügyelőt a tanítóegyesület, kultúregyesületek támogatására, hogy a tanítóegyesület a hivatalfőnök szives támogatásával és védelme alatt még fokozottabb mértékben teljesítse, kulturális kötelességeit. A kir. tanfelügyelő a megnyilvánult és nem várt óvációra meghatottan mondott köszönetet. Felette nehéz munkakör vár ő reá és a tanítóegyesület keleti határszél megvédése és a kis magyar sziget megerősítésében. Egész és erős embereket kér oldala mellé, mert mint magyar ember átérzi és tudja értékelni a tanítóegyesület s a kir. tanfelügyelőség egyetértő, vállvetett munkásságát. A megnyilvánult bizalom erősítésére mindent elkövet s a lelkes tanügyi társadalmi működésre példával fog előjárni. Támogatást, bizalmat, munkaszeretetet és kötelesség teljesítést kér a tanítóktól s ha ez megvan rövid időn belül a vármegye tanügyi Magyarországon első vármegyéivel lesz egy sorban. Kir. tanfelügyelő beszédét lelkes éljenzés követte, minek lecsillapultával a beérkezett üdvözlő sürgönyöket olvasták fel. Délben a Székköföldön ünnepi ebédre gyűltek össze a tanítók.

Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete f. hó 24-ikén rendkívüli közgyűlést tart.

Kinevezés. A földmivelésügyi miniszter *Kassay F. Pal* városi állatorvost a parajdi járásba áll. állatorvossá kinevezte.

Mikes János gróf szombathelyi megyéspüspök, mint lapunknak írják, kedden hagyta el végleg a kórházat, a hol súlyos operációt hajtottak végre rajta és a Szent Imre-kollegium bérpalotájában lovó lakásába tért, a honnan e hét végén Hohenlohe herczeg nyitramegyei birtokára utazik üdülés céljából és csak július első napjaiban tér vissza székhelyére, a hol július 5., 6. és 7-én a papszentelést végzi. Orvosai tanácsára a püspök lemondta az augusztusra tervezett máriaczei egyházmegyei zárandoklat vezetését s így ez a zárandoklat el is marad.

A Rákóczi-úti hid. Mint jelentették, a kereskedelemügyi miniszter a piac térről, a Szentferenczrendi atyák temploma és zárdája előtt a sétátér mellett megnyitandó városi területre vezető új ut és vashíd építési költségeit a kereskedelemügyi kormány által a megye részére adott uti érdekel birtokosok is meghívottak. Az ut helyszini tárgyalását a miniszter 24-ikére tűzte ki, a mikor a kereskedelemügyi miniszter részéről *Forster Kálmán* műszaki tanácsos fog a tárgyaláson megjelenni; részt vesznek még abban *Sebesi János* alispán a vármegye, *Leichtner Gyula* főmérnök az államépítészeti hivatal és *Gotthárd János* polgármester a város részéről; ugyszintén az érdekel birtokosok is meghívottak. Az ut építéséhez még a folyó évben hozzákezdnek. — Itt omlijuk meg, hogy a Kőkeresztéri munkálatok felülvizsgálata tegnap történt meg, mely alkalomból *Raisz Ernő* műszaki tanácsos, központi felügyelő Brassóból jelent meg a helyszínen.

Évzáró ünnepély a főreálban. A m. kir. állami főreáliskola ma, vasárnap d. e. 10 órakor az intézet tornacsarnokában tartja meg évzáró ünnepélyét, melyre a közönséget meghívja. Műsor: 1. Händel Concerto Grosso Nr. 6-ból *Larghetto*, előadja az ifj. zenekar. 2. Igazgatói jelentés. 3. „Ebéd után”, *Petőfi*. Szavalja *Deschán Iván*. 4. Magyar dalok. Előadja az ifj. énekkar. 5. „Die zwei Grenadiere”, *Heine*. Szavalja *Zsiper László*. 6. La Mareillaise, szavalja *Szűcs Andor*. 7. Magyar dalok. Előadja az ifj. férőkar. 8. Hymnus.

Eljegyzés. *Hodgyai Bedő* Mariskát eljegyezte betlenfalvi ifj. *Paál Sándor* Halmágyon.

Heves Béla, a szatmári színház igazgatója, ki első rendű társulatával jelenleg Gyulafehérvárt működik, a napokban a végett kereste meg *Gotthárd János* főpolgármestert, mint a színházi bizottság elnökét, hogy a korábban már megadott engedély alapján e hó 25-én társulatával egy hónapos szozonra Székelyudvarhelyre szándékozik bevonulni. Hevesék bár fölötté kedvező látott vendégek lennének a városnak, a polgármester válaszában tudomására hozta a direktornak, miszerint szükséges figyelembe venni, hogy július hónap nem biztat kedvező kilátásokkal egy sikerült színházi idényre, mivel a tisztviselő jó nagy része már most kivette szabadságidejét, de meg az iskolák bezárásával is érzékeny üresedés észlelhető a városban s nehogy eunek folytán a bérlet és általában a színház támogatás hiánya a direktorra anyagi, a városra nézve pedig erkölcsi károsodást jelentsen, a bevonulást ószre ajánlja halasztani. Heves Béla direktor elhatározásáról még nem értesítette a polgármestert.

Az eukarisztikus kongresszus. Az Országos Katolikus Szövetség most adta ki fölhívását a magyar katolikusokhoz, melyben a bécsi eukarisztikus kongresszuson való megjelenésre szólítja őket. A fölhívás *Prohászka Ottokár* dr. székesfehérvári megyéspüspök szótával kezdődik, melyben a kongresszus jelentőségét vázolja, aztán pedig lelkes szavakkal hívják föl a magyar társadalmat a mozgalomhoz való részvételre. A fölhívás további részében közli a magyar szónokokat. Ezek: *Csernoch János* érsek, *Glattfelder Gyula*, *Mailáth G. Károly* gróf, *Prohászka Ottokár*, *Várady L. Árpád* püspökök, *Ámon Pál*, *Buttykay P. Antal*, *Csambál P. András*, *S. J.*, *Danielik F. József*, *C. M.*, *Galcsák György*, *Halmos Ignác*, *Hanauc A. István*, *Kanter Károly*, *Komarik P. István*, *S. J.*, *Makay Lajos*, *Mihályi Ákos*, *Révay*

Tibor, Szinek P. Izidor, Varga Mihály, Szomlér Ferencz. Végül általános tájékoztatást nyújt az Országos Katolikus Szövetség a részvétel módzataira.

Kinevezés. A kereskedelmiügyi miniszter *Ostiań* Viktor kolozsvári műszaki tanácsost, a székelyudvarhelyi m. kir. államépítészeti hivatal főnökévé kinevezte.

A házaló kereskedés ellen. A helybeli kereskedők kérésére a képviselőtestület még a múlt év folyamán kimondotta, hogy a házaló kereskedés a város területén tilos, s az erre vonatkozó szabályrendeletet jóváhagyás végett a miniszterhez föl is terjesztette. A kereskedők most passzsal fordultak a tanácshoz, miszerint daczára a házaló kereskedést eltiltó intézkedésnek, a házalás a város területén vigan folyik tovább. Ez a mindenesetre káros állapot abban leli magyarázatát, hogy a képviselőtestület vonatkozó határozata még nem nyert jóváhagyását, s így a korábban érvényben levő szabályzat még azirány adó.

A járdák fentartása. A városi aszfaltjárdák fentartására kötött szerződés tudvalevőleg lejárt. A városi tanács a járdát építtető vállalattal szerződést kötött azok további fentartására. A társaság eszerint az aszfaltot négyezögölenként évi 12 fillérről vállalta, mely összegnek az egyes háztulajdonosok terhére való kirovását *Solymossy* Lajos városi főszámvévo most végzi.

Uj körorvos. Szentgyházafalu körzetébe csatolt Kápolnásfalu, Lövéte és Szentkeresztbánya községek folyó hó 20-án töltötték be a körorvosi állást. A körzet egyhangulag *Dr. Szabó* Endre erdőszentgyörgyi körorvost választotta meg s a körorvosi székhelyet Szentkeresztbánya bánya és fürdő telepre helyezte át.

A polgári leányiskola évrőre ünnepélyt ma vasárnap délután 5 órakor tartja meg a Budapest-szálló szibáztermében. Az ünnepély műsora a következő 1. Az egészséges beteg. Irta: Nagy Endre. Személyek: Bernát Piroksa, Górfly Sári, Gérih Emma. — 2. A madarak dalversenye. Daljáték, irták: Sztójanovits J. és Martos F. Előadja a polg. leányiskola énekkara. Szóló szereplők: Feruengel Irén, Embery Piroksa, Horváth Klára, Gyórfly Póli, Gyórfly Sára, Lőrincz Teréz, Gensthaler Hilda, Bagó Margit. — 3. Villásvény villájában. Bohózat. Irta: Grail Ersei. Személyek: Daróczy Margit, Ajtay Mária, Szilágyi Rákhel, Császár Mária, Ajvasy Olga, Martinovics Margit, Kriza Zsuzsika, Farkas Katiaka, Frank Róza, Schubert Ilona, Prunyi Gizella, Adám Amália. 4. Virágálmom. Allegorikus játék versben dalokkal és tánczczal három felvonásban. Irta: Tordai Grail Ersebet. Személyek: Gyarmathy Lili, Szabady Mártha, Pap Róza, Amberboy Anna, Nagy Olga, Embery Margit, Bodroghy Ibolyka, Szabady Gabriella, Hegyi Zsuzsa, Csucsi Vilma, Zárug Ida, Tompa Lili, Demeter Julia, Bodroghy Judith.

A munkásság érdekében. *Telesky* pénzügyminiszter a képviselőház egyik közeloebb ülésén törvényjavaslatot benyújtott be 12 millió korona értékő nyeresémenykötvény kibocsátásáról. Az ezáltal előálló kölcsönből három és fél millió koronát az országos munkás betegsegélyző és balesetbiztosító pénztár fog kapni tüdőbetegszanatórium és munkás üdülőtelepek létesítésére. Két millió koronát alapítványszerűleg fognak kamatoztatni, hogy jövedelméből a magyar közmuvelődési egyesületeket támogassák. Másfél millió korona a budapesti poliklinikai egyesületnek fog jutni kórházának kibővítésére.

Az érettségi vizsgálat a 14. kath. főgimnáziumban f. hó 11, 12, 13 és 14 napján folyt le *Lenner* Emil címzetes főigazgató, győri főreáliskolai igazgató elnöke mellett. Jelentkezett 22 rendezes tanuló, akik közül *jelesen értek:* Ágoston István, Csiki Péter és Márton Lajos, *jól értek:* Ávéd Endre, Gál János, Kereszty Jenő, Pacchiaszó Emil, Pádár Károly, Soó Gáspár és Szabó Endre. *Egyszerűen értek* 8 tanuló. Egy-egy tárgyból javító vizsgálatra lett utasítva 4 tanuló. A latinnyelvből kiegészítő érettségi vizsgálatra jelentkezett 5 főreáliskolai érettségi vizsgálatot tett tanuló, a kik közül *jól értek* *Kuchenbauer* Józsof, egyszerűen értek 4 tanuló.

A nagy-erdőszentgyörgyi ut munkálatai. A földmivélsügyi miniszter által Udvarhelyvármegyében sorozott arató tartalék munkás csapatból mintegy 200 munkát, *Schési* János alispán kérésére a miniszter átengedett a nagy-erdőszentgyörgyi vicinális ut áthelyezési munkálatainak végzésére. Ezen vicinális utból 6 km. szakasz áthelyezése van tervbe véve, melyből az arató tartalék munkáscsapat, mintegy 2 km. hosszú vonalnak földmunkáját fogja elvégezni. A munkálatokhoz a hó 27-én kezdnek hozzá.

A kereskedések munkaszünete. A kereskedők társulata a napokban tartott közgyűlésében igen nemes határozatot hozott. Ugyanis elhatározták, hogy miként a múlt évben, ugy most is, a mai naptól kezdve, július és augusztus hónapok vasárnapjain az összes üzletek (a szatócs üzletek is) zárva lesznek. A vevőközönség ezen jól megérdemelt kikapcsolást támogatja azzal, hogy szükségletét megelőző napon jószívvel szerezze be.

Jegyzői közgyűlés. Udvarhelyvármegye Jegyzői egylete *Gálffy* István elnökletével f. hó 18-ikán közgyűlést tartott. A közgyűlésen a részleges tisztújítást a következő eredménnyel ejtették meg: Főjegyző *Csomor* Gábor, jegyző *Elekes* Nándor, ügyész *Dr. Mezey* Pál; választmányi rendes tagok: *Pál* János, *Gáspár* Albert, *Kádár* Gyula, *Felcsér* Lukács, *Káli* Albert, *Jancsó* Gyula; póttagok: *Klór* Vilmos, *Elekes* Géza, *Kisgyörgy* Sándor, *Balázs* Lajos lettek. — A közgyűlés a jegyzői kongresszus határozati javaslatát tudomásul vette. A jegyzők szabadság ideje tárgyában alkotott szabályzat jóváhagyása érdekében szükséges lépések megtételével az elnököt megbízták. Fiu internátusi alapítvány biztosítása végett évi 600 kor. megszavazását a törvényhatóságtól kérelmezni fogják. Az elnökséget felkérték, hogy a ayudgálszabályzat jóváhagyása végett előterjesztést tegyen. Az országos közgyűlésre Budapestre: *Gálffy* István, *Kiss* Jenő, *Jakab* Lajos; Kolozsvárra: *Gálffy* István, *Molnár* János, *Elekes* Nándor, *Kádár* Gyula kiküldettek. Végül intézkedtek a tagdíjak felhajtása tekintetében, mire a gyűlés véget ért.

A szt. ferenczrendi atyák vezetése alatt álló elemi iskola ma vasárnap délután 4 órakor tartja játék-torna és záróünnepélyt a következő sorrenddel: Himnusz, éneklék a gyermekek, menet- rendgyakorlatok, botgyakorlatok, szavalatok, énekek, mászás gyakorlatok, karöltés, versenyugrás, versenyfutások, takarékpénztári betétek kiosztása, jutalmak és értesítők kiosztása, énekek.

Uj ifjusági egyesületek. Az ifjuság jó irányban való uveelését könnyíti meg az ifjak számára alkotott egyesület, hol a tanító vezetésével különféle szórakozásban töltik az időt s részesülnek korukhoz mért oktatásban. Udvarhelyvármegyében közelebről *Bikafalva*, *Csekefalva*, *Homoródszentmárton*, *Magyarhermány*, *Magyarhídeglut*, *Nagysolymos*, *Koroná* és *Koronádpálpatak* községekben szerveztek az illető községek tanítói ifjusági egyesületeket s ezeknek az alapszabályait a vallás és közoktatásügyi miniszter most látta el a jóváhagyási záradékkal.

A haragos községi polgár. Székelymuzeumban még Urnapján történt, hogy a patak vize megáradt, s a medrén alapos pusztítást vitt véghez. A garázdálkodó kis víz megfokozására az egész falu ki lett rendelve. Hogy a vízvetetés könnyebben menjen, *Bartos* József a kertje szélén álló fűzfák közül egyet feládozott a közcélra, kivágta. A példán felbuzdult *Dénes* Lajos községi polgár, s bekerült a *Bartos* teltére azzal a szándékkal, hogy még egy-két fűzfát kivágjon. Igen ám, csak hogy *Bartos* József nem hagyta szó nélkül a dolgot, hogy amit *Dénes* Lajos cselekszik nem erkölcsös dolog, mivel hogy az ő fájából csak ő rendelkezik. A polgárnak sártette a hiúságát, hogy egy asszonyt őt imígyen rendreutasítsa, sőt ki is utasítsa, s hogy a vélt sérelemért elégtételt vegyen, az asszonyt a földhöz vágta, az anyja segítségére odasiető fiát a hegyibe hajította, s végül ő maga is rájuk feküdt s csak ezután kezdte az asszonyt agyabugyalni, s hogy komolyabb baj nem történt az csak annak tulajdonítható, hogy a szomszédok lefogták a szekerésjével hadonászó polgárt. A súlyosan megsérült asszonyt a

mult szombatn behozták a kórházba, s a polgár ellen az eljárát megindították.

Az Unitárius Szószék folyó évi 3-ik száma, *Böloni* Vilmos, *Deák* Miklós és *Ürmösi* József szerkesztésében a következő tartalommal jelent meg: Keresztelési beszédek: *Löff* Ödön, *Ürmösi* Károly, *Fazakas* Lajos és *Deák* Miklóstól. — *Lelki* templom: *Böloni* Vilmostól. — „*Adjatok*, nektek is adatik“: *Német* Istvántól. — *Es-ketési* beszédek: *Sándor* Gergely, *Kozma* Dimén és *Benczédi* Páltól. — *Urvacsorai* beszédek: *Dr. Boros* György, *Ürmösi* Kálmán, *Dézi* Mihály, *Gyórfi* Ferencz, *Raffay* Domokos, *Kelemen* Árpád, *Gály* Mihály, *Székely* Tibamér és *Kovács* Lajostól.

Hengerelik a betlenfalvi utat. A héjjasfalva—csikszereadi állami utvonálnak a legjobban igénybevett szakasza a várostól Fenyédig terjedő rész, melyet a nagymérvű fabehozatal évről-évre annyira megrongál, hogy a mikor nyárára kerül az idő, az utvonalon a forgalom lebonyolítása nehézségbe ütközik. Ezen a bajon évente hongerolással segítenek, amint hogy ezévbén is hengerelni fognak egy jókora utszakaszt. E célból a miniszter által adott gőzhenger már meg is érkezett, s a közközhírtól mintegy fenyédtől—két kilométernyi ut hengerelési munkálatait már meg is kezdték, a mennyiben a kavics szétterítés folyamata van. Ezen utszakasz elvégzése után a fenyéd—zetelaki uton is fognak hengerelési végezni.

Utazási tanácsadó. Közszerűségletet képező utazási tanácsadót szerkesztettek *Nádor* Gyula és *Nemes* Győző államvasuti ellenőrök. Az utazó közönségnek ezidő szerint csak a vasuti menetrend áll rendelkezésre, mely sok mindenne nem nyújthat felvilágosítást. A zsebről alaku könyvbén szerzők sorrendben mindenféle tanácsot látják el az utast s a vasuti szabályzat labirintusából kiragadják és ismertetik mind azt, a mi jegy váltásnál, podgyász feladásnál, vasutlelézésnél, díjazámitánál, a kedvezményeknél, bérlet-jegyeknél, utazás félbeszakításnál, a díjaknál, vámvizsgálatnál és még más ezer esetenél jó tudni. A több száz oldalra terjedő könyv ára 2 kor. és megrendelhető az Utazási tanácsadó kiadóhivatalól Kolozsvárt.

A róm. kath. főgimnázium ma, vasárnap délelőtt 11 órakor az intézet tornacsarnokában tartja évrőre ünnepélyt, melyre a szülőket és tanügybarátokat ezuttal is meghívja. Az ünnepély sorrendje a következő: 1. Fohász. Éneklék a vegyeskar. 2. Szaval *Sározy* Szilárd I. o. tanuló. 3. Händel: „*Largo*“. Előadja a zenekar. 4. Szaval *Szabó* Nándor értetségit tett tanuló. 5. Népdalegyveleg. Éneklék a vegyeskar. 6. Gloria. Előadja a zenekar. 7. A tanév bezárása s a jutalmak kiosztása. 8. Himnusz. Éneklék a vegyeskar.

A tornadó munkája. A mult hetekben Erdélyben pusztító forgószél, mint ismeretes olvasóink előtt, *Firtosváralja* községet pusztította el nagyobb mértékben. A községi épületek percz alatt döntötte romba. Érdekes világot vet a romboló vihar utjára azon most kapott értesülésünk, hogy a *firtosváraljai* községi jegyzői iradóból kiadrott kataszteri birtokkiveket a korondpálpataki erdőben a fák koronájáról és sziklák mögül szedik össze. A *firtosváraljai* közs. jegyző felkérésére *Hadnagy* Mihály korondi plebános gyűjteti a község népével az eddig elég nagy számban megtalált birtokkiveket.

Tanoncz sorozás. A marosvásárhelyi keresk. és iparkamara ipari és kereskedelmi pályákra tanoncokat Udvarhelymgyében a következő sorrendben vesz fel: Szeptember 1-én *Parajdon* a főszolgabírósnál. Szeptember 3-án *Székelyudvarhelyt* a vármegyeháznál. Szeptember 4-én *Székelykeresztúron* a főszolgabírónál. A sorozás mindenütt reggel 9 órakor veszi kezdetét. Inasoknak legalább 4 elemi osztályt végzett és 12 életévet betöltött egészséges fiuk vétetnek föl. A fiuk ne kérjék tömegesen a gleplakatos iparra elhelyezésüket. A szülők bízzák a pályaválasztást a bizottságra, mert a sorozóbizottság legjobban tudja, hogy az illető gyerek fizikai és értelmi fejlettségének melyik mesterség felel meg. Az elhelyezés ingyenes. Modosabb szülők, ha vállalják gyerme-

keik ruházását, jobb eredményt érnek el. Egészen szegény fiúk az illető mestertől ruhát is kapnak. Kereskedő inasoknak a jobban iskolázott fiúk vétetnek föl.

x Magyar Figyelő. A magyar értelmiség olevenszavu folyóirata, a „Magyar Figyelő” a lap élen közli Tisza István gróf „Sadovától Sedanig” című nagy történelmi tanulmányának harmadik és befejező közleményét. Réz Mihály a ma oly fölöttébb aktuális érdekeségű választói jogról értekezik nagy alaposággal megírt studiumában, míg Alexander Bernát művészi tollal Berzovicz Albertől ír, a „Beatrix királyné” francia kiadásának megjelenése alkalmából. Különböző érdeklődésre tarthat még számot H. Anderkó Aurél tudományos cikke, mely a ciklonokat ismerteti. Elbeszélést Mörizc Zsigmond írta a mostani számba „A verétnők” címmel. A följegyzések eleve rovatára az e heti számban is gazdag és változatos. A Magyar Figyelő előfizetési ára negyedévre 6 K. Kiadóhivatal Budapest, VI. Andrassy ut 16.

KÖZGAZDASÁG.

Száz és körömfájás veszélye újból fenyeget. A vész alul csak nemrég szabadult fel az ország szarvasmarhatenyésztése. Az utolsó alkalommal a Romániából való állatcsempészet révén Csik és Háromszék megyékből indult utjára a kór, most pedig a Dunántulról jön a bir, hogy ott a száz- és körömfájás rohamosan terjed. Óva intjük a gazdaközönséget, hogy a legelső megbetegedést azonnal jelenték a hatóságoknak, hogy az még a baj tovább terjedése előtt megtehesse a megfelelő védő intézkedést, különben ösre újra pusztítani fog a vármegye állatállományában.

A székelyföldi juhászat fellendítését czélozza a földmívelésügyi miniszter azon intézkedése, hogy a magyaróvári tej kísérleti állomás vezetőjét Grata Ottót megbizta az erdélyi juhtejgazdasági viszonyok tanulmányozásával. Nevezett tanárnak, hogy ezen megbizásának eleget tehessen, az utiterv összehállításához szüksége van a nagyobb juhászok névjegyzékére. Juhászok tulajdonosai pontos címüket közöljék az Erdélyi Gazdasági Egyesülettel.

Aratási munkálatok biztosítása.

Az aratási munkálatok biztosítása tárgyában a földmívelésügyi miniszter széleskörű intézkedést tett. Gondoskodott, hogy ahol az aratók a munka teljesítését megtagadták, ott gyorsan és állami segítséggel a szervezett tartalék munkáscsapatból munkások állíttassanak be. A tartalék munkásokat legnagyobb részben az erdélyi megyékből szervezte a minisztérium. Udvarhelyvármegyében is egy nagy csapat áll készenlétben. Ezzel a kormányintézkedéssel az arató strájk elveszítette erejét és csapászámba menő jelentőségét.

Háziipari tanfolyamok. A földmívelésügyi miniszter meggyőződve az eddig elért nagy eredményekről, a jövő téli időre is rendezni fogja a háziipari tanfolyamokat. Megkereste a vármegyei gazd. egyesületet, hogy az egyes községekben rendezendő faipari, kosárfonó, kefekötő, seprűfűző tanfolyamokról létesítsenek költségvetést s azt f. 1-ig hozzá terjeszék fel. Helyiégről, világításról, fűtésről és tisztántartásról a községeknek kell gondoskodni, míg az oktatómester fizetésére, a nyersanyag és kéziszköz beszerzésére a kincstár nyújt fedezetet. Tanfolyam tartama 2 hónap. Udvarhelyvármegyében az olmuitt télen is több községben volt tanfolyam. Ohajtandó, hogy azon községekben, hol eddig a tanfolyam sikerrel járt, most megismételtesék az elsanjítást végett.

Felelős szerkesztő: BECSEK ALADÁR.
Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda.

Szám: 253—1912. kig.

Pályázati hirdetés.

Udvarhelyvármegye parajdi járáshoz tartozó Korond, Atyha s esetleg még oda csatolandó községekben álló s később megállapítandó székhellyel rendszeresített körorvosi állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom, mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1908. XXXVIII. t.-cz. 7. §-ában foglaltak szem előtt tartásával szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket hozzám 1912. évi június hó 30-ig adják be, mert a később érkezett kérvényeket figyelembe nem veszem.

A körorvos javadalmazása az 1908. évi XXXVIII-ik t.-cz. 10. és 15. §-a alapján évi fizetés 1600 K, 5 évenkénti (4 ízben) korpótlék 200 K, továbbá lakbér 400 K. Végül vármegyei szabályrendeletileg megállapított utiátalány, rendelési, beteglátogatási és távollásági díjak. A választás napját később fogom kitűzni.

Parajd, 1912. június 5.

Szabó Nándor,
főszolgabíró.

Kandó Imre által lakott ház (Csereuteza) eladó. Értekezhetni Dr. Jodál Gábor ügyvéddel.

Szám: 2715—1912.

Pályázati hirdetés.

A tordai „Szabó József”-féle kisebb magyar gazdasági iskolába való felvételre ezennel pályázat hirdetettik.

Az iskola czélja az erdélyi részeken az ottani viszonyoknak megfelelő helyes gazdálkodás ismereteit terjeszteni, kisgazdákat saját birtokukon való önálló gazdálkodásra megtanítani, továbbá az ottani nagyobb gazdaságok számára megbízható s kellő gyakorlattal bíró előmunkásokat, béres gazdákat, tehenes számadókat stb. kiképezni.

A tanfolyam tartama két év.

Ez iskolába az 1912—1913-ik tanévre 12 ingyenes növendék fog felvétetni. Az ingyenes növendékek az iskolában teljes ellátást élveznek és kifejtett szorgalmukhoz képest havi 6—10 korona ruházati segélyben részesülnek.

A felvételi feltételek és egyuttal a felvételi kérvényhez csatolandó okmányok a következők:

a) születési bizonyítvány, mely igazolja, hogy a felveendő 17-ik életévét betöltötte. Katonai szolgálat teljesítését tanúsító igazolvány a felvételnél előnyben részesít;

b) orvosi bizonyítvány, mely az ép, erős, gazdasági munkára alkalmas testalkatot igazolja és a himlő elleni sikeres újraoltást bizonyítja;

c) elemi iskolai bizonyítvány annak igazolására, hogy a belépni óhajtó jól tud írni, olvasni s a négy alapmíveléssel számolni. Gazdasági ismételő iskolát végzett egyének a felvételnél előnyben részesülnek;

d) írásbeli nyilatkozat a belépni óhajtó szüleitől, esetleg annak gyámjától, melyben azok arra kötelezik magukat, hogy a tanfolyam tartama alatt a növendékeket az iskola kötelekéből nem veszik ki;

e) hatósági erkölcsi bizonyítvány;

f) állami ingyenes helyre folyamodóknál hiteles irat, mely feltünteti a belépő apjának vagyoni állapotát és foglalkozását, a belépő növendék testvéreinek számát és életkorát, valamint azt a körülményt, hogy a folyamodó kisbirtokos fia és megelőzőleg apja vagy más gazdaságában foglalkozott.

Az ezen okmányokkal felszerelt és a m. kir. földmívelésügyi miniszter ur öngyméltóságához címzett kérvény, lehetőleg személyes jelentkezés útján az erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltségnél Marosvásárhelyt, vagy pedig a Szabó József-féle kisebb magyar gazdasági iskola igazgatóságánál (állami birtok kezelőségénél) Tordán legkésőbb f. évi augusztus hó 15-ig bezáradandó.

Az iskola szervezeti, rend- és fegyelmi szabályzata ugyanott megtekinthető, vagy pedig az érdeklődőknek a m. kir. földmívelésügyi minisztérium erdélyrészi (székelyföldi) kirendeltséghez Marosvásárhelyre intézendő levélbeli megkeresésére díjtalanul megküldetik. Marosvásárhely, 1912. június hó 15-én.

Erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendelés.
(Utánnyomás nem díjazatik.)

Szám: 239—1912. kig.

Pályázati hirdetés.

Udvarhelyvármegye parajdi járáshoz tartozó Korond nagyközségben újonnan rendszeresített segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Az állás javadalmazása 1000 K. készpénz fizetés.

Felhívom mindazokat, kik ezen állásra pályázni akarnak, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a, illetve az 1900. évi XX. t.-cz. 3. §-ában előirt miúósításukat és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket f. évi július hó 15-ig hivatalomhoz adják be.

Később érkezett kéréseket nem fogok figyelembe venni. A választás napját később fogom kitűzni.

Parajd, 1912. június 5.

Szabó Nándor,
főszolgabíró.

Meghívó.

A székelyudvarhelyi ipari és gazdasági hitelszövetkezet, mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja, folyó hó 29-én d. n. 3 órakor a szövetkezet helyiségében **rendes közgyűlést** tart, melyre a tagok most már másod ízben meghívotnak, azon figyelemzetéssel, hogy az alapszabályok 40. §-a értelmében — tekintet nélkül a tagok számára — fog a közgyűlés megtartatni.

Székelyudvarhely, 1912. jnu. 21.

Az igazgatóság.

Pályázati hirdetés.

Az Udvarhelymegyei takarékpénztár és fiókjai kötelekében álló tisztviselőknek kiegészítése czéljából

egy gyakornoki állásra

ezennel pályázatot hirdetünk.

Ezen állással 1400 K. évi fizetés és 360 K. évi lakbér, továbbá a fizetés 10%-át kitevő évvétődös korpótlék élvezete van egybekötvé.

A pályázók közül előnyben részesülnek a kereskedelmi akadémiát, esetleg kereskedelmi középiskolát végzettek.

Az alkalmazás egyelőre ideiglenes s csak egy évi kifogástalan szolgálat után véglegesítjük a megválasztandót.

Felhívjuk ennél fogva a pályázni kívánókat, hogy pályázati kérvényüket, rendelkezésükre álló okmányaikkal felszerelve f. évi június hó 25-ig a központi igazgatóságához juttassák el.

Megjegyezzük, hogy az állás azonnal elfoglalandó s az igazgatóság fentartja magának azon jogát, hogy a megválasztandót az általa szükségesnek talált helyen alkalmazza.

Székelyudvarhely, 1912. jun. 7.

Az igazgatóság.

Bíró Lajos
Bródi Sándor
Herczeg Ferenc

Kenedi Géza
Kóbor Tamás
Kozma Andor

az írók és újságírók színe-java írják
a legjobban szerkesztett,
teljesen független legol-
terjedtebb és legnagyobb
magyar napi lapot

„Az Újság”-ot!

Vasárnap „Asszony”, „Gyermek”,
„Automobil” és „Sport” melléklet

Felelős szerkesztő: GAJÁRI ÖDÖN.
Szerkesztő-társ: DR. AGAI BELA.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 20 K.	Az Újság terjedelme
Félévre . . . 14 „	rendesen 32-36-40 ol-
Negyedévre . . . 7 „	dal. Vasár- és ünnep-
Egy óra . . . 2-40 „	nap 80-100-200 oldal.

Megrendelési cím: AZ ÚJSÁG kiadóhivatala
Budapest, VII. kerület, Rákóczi ut 54. szám.

Egyes példány ára ünnep és vasárnap egyformán 10 fill.

Csak háromszor kikötött szálu Kolloid Wolfram lámpa

ad tiszta fehér fényt, ég sokáig és fogyaszt kevés áramot.
Kizárólagosan kapható
25, 32, 40, 50, 60 és 100 gyertyafényben

Márk Testvérek Székelyudvarhely

Árlejtési hirdetés.

A bögözi ref. egyházközség árlejtést hirdet a lakásépítésére. Előirányzati ár 15047.81 K. Bádagos és asztalos munkára külön-külön is tehető ajánlat. Feltételek a bögözi ref. lelkészi hivatalban megtekinthetők. Ugyanott adhatók be 5% bánatpénzzel a zárt írásbeli ajánlatok 1912. június 30-án déli 12 óráig.

Első férfidivat áruház

Szenkovits János Utóda

Legújabb választék speciális készítményű fehérneműk, első rangú gyaprosok kalap, nyak- és takarók, kötött áruk, pánt-tárcsák, szelvények és a férfi divat szakmájában vágó cikkek.
Divatos szabványi férfi ruhák mérték után, kész felöltők feveszörhöz, gummi esőköpenyek legújantényosabb árban

Első férfidivat áruház
Szenkovits János Utóda
Székelyudvarhely.

Vételkötelezettség nélkül tekintse meg

Székely és Réti
butorgyárosok
Marosvásárhely
Széchenyi-tér 44. sz.

butor-kiállítását.

Vidéki érdeklődők meghívására vételkötelezettség nélkül személyesen mutatjuk be gazdag mintagyűjteményünket.

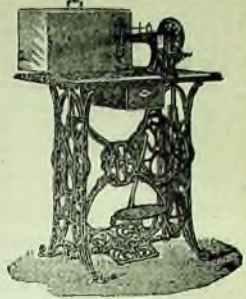
Részletre áremelés nélkül

Első varrógépraktár!

Dus választéku s a legkiválóbb készítményű

varrógépek, vadászfegyverek, halászati felszerelések, diszmiáruk
elsőgyártmányu szakmába vágó jól berendezett vas-kereskedésünkben jutányos árak mellett beszerezhetők.

RÖSLER és GÁBOR vaskereskedése
Székelyudvarhely. Fióközlet: Székelykeresztur.

Üveg, porcelán és lámpaárak

nagyban és kicsinyben.

Mindenfajta metszett, csiszolt, préselt és fuvott üvegarak. Porcelán ebédlő, teás, kávékészletek. Faience, köedényárak fehér és színes virágokkal, asztali és függőlámpák legelőnyösebben beszerezhetők

Márk Testvérek

vegyszerkereskedésben (Deák tér 14. sz.)
Mindenfajta villamos égőtesteket raktáron tartunk. Mai áraink: Fémzálas égők 25, 32, 40, 50 gyertyafényű 1 drb 2K 50 f. — Szónszálas égők 5, 10, 16, 25, 32 1 drb 70 fillér.

Cs. és kir. udvari szállítók

Legolcsóbb

BUTOR bevásárlási forrás!

Erdély legnagyobb butorgyára

Mestitz Mihály és Fiai

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 41. sz.

Xolozsvárt, Unió utca 7. sz.

Csakis kitünő árukat hoz forgalomba s azokért a legmesszebb menő jótállást vállalja.
Hittelképes egyéneknek árfelemelés nélkül részletre.

Menyasszonyi kelengyék nagy választékban

Fürészgydrunkban mindenemű építletfa, deszka, léc, zsidely és elabrendű tölgyfaparkett olcsón kapható. Vidéken meghívásra bemutatjuk gazdag mintagyűjteményünket.

Férfi és gyermekkalapok, sportcikkek, utazó táskák, bőröndök raktára

Nézd kedvesem

mily szép és jó árak kaphatók

BARCSAY KÁROLY férfi- és női divatüzletében Székelyudvarhely; állandó újdonság hazai, angol és francia női és férfi ruhaszövetekben, fekete, színes ruha és blous selymekben, selyem, batiszt és glóth paplanok, ágygarnitúrák, függönyök. Férfingek, alsó nadrágok, gallérok, nyakkendők, zsebkendők stb.

Disztemetkezési intézetemet szükség esetén elismert szolid, olcsó árak mellett kérem figyelembe venni. Ércz, tölgyfa, fényű és bevont koporók raktára. Sírkoszoru, szemfedél nagyválasztékban.

1000 vég Ó-budai különlegességű vázson, 1 vég 23 mtr. 20 korona helyett 13 korona. Paplan és alsólepedő vázson egy szélybe 1 koroná 50 fillértől métere.

Alkalmi és nászajándékok!

Porcellán, üveg, köedény és lámpák

gyári raktára nagyban és kicsinyben.

Mindenemű üvegaru, metszett, csiszolt, préselt és fuvott kivitelben. Porcellán árakban: étkező készletek, teás, fehér- és fekete-kávék, hideg főlógott, halas- és mosdóservisek és minden e szakba vágó cikkek. Üvegezés, képkerekezés, tükrök legolcsóbb beszerzési forrása.

DRAGOMÁN-czégnel

Székelyudvarhely, Kossuth-utca 1. szám.

Villamos égők (izzótestek) jelenbeni árak: mindenemű fémzálas Wolfram-lámpák 25, 32, 40 és 50 darabonkint 2 korona 50 fillér. Szónszálas égők 5, 10, 16, 25 és 32 darabonkint 70 fillér

Kőbányai sör!!

A legjobb hírnevű **DRÉXER-féle** „Korona” és „Dupla márciusi sör”
Első Magyar Részvény Sörfőzde
„Udvári” és „Goliát Maláta sör”
kizárólagos főraktár Udvarhelymegyében
Rösler és Gábor cégénél
Székelyudvarhelyt és Székelykereszturont.
Vidéki és helybeli megrendelések hordók
és naponta frissen töltött palackokban
pontosan lesznek eszközölve.

Védjegy: „Horgony”.

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**
pótlék

egy régiónak bizonyított háziaszer, mely már
sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyított
kiszárazó, oszónál és meghűtésnél.
Figyelmeztetés: Súlyos hamisítványok
miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és
csak olyan eredeti üveget fogadjunk el,
mely a „Horgony” védjegygyel és a Richter
cégjeggyel ellátott dobozba van csomagolva.
Ára üvegekben K-80, K 1.40 és
K 2.- és úgyszólván minden gyógyszer-
teremben kapható. — Főraktár: Török József
gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5. neu.

CELL FRIGYES ÉS FIAI
bortermelők. Bornagykereskedők
MEDGYES.
Legjobb beszerzési forrás természetadta Valódi
erdélyi
hegyi borokban!
hordókban és palackokban.
Kitünő saját termésű vörös borok.

Ha elegánsan akar öltözködni és jutányosan vásárolni, úgy szerezze be szükségletét

HIRSCH RUDOLF

férfi- és női divatáruházában

Székelyudvarhelyt Kossuth-u. 25. sz. alatt

Nagyválaszték: mindennemű férfi, női és leányka kész ruhák
és tavaszi női kabátok, női kiegészítők, pongyolák és különféle
blonzokban. Mindennemű angol- és amerikai cipőkben. Állandó
raktár mindennemű női és férfi divatcikkben.

Sirköveket,

lépcsőköveket, itatóvállukat
műmárványból és műkövek-
ből a legjutányosabb árban,
legszebb kivitelben felelősség mellett készít
IMRE MARTON kőfaragó-
mester
Székelyudvarhely, Kossuth-utca 52. sz.
A mélyen t. közönség szives megrendelését kéri

Özv. Gyarmathy Ferencnek Székely-
udvarhelyen 1 üveges, csukott, csak-
nem új kocsija 600 kor. 1 nyitott fél-
fedelű kocsija 400 koránért eladó.

Eladó háztelkek.

A Földő-utcában, Tábor-utcában a Solymosi
és Bálint-utczák folytatásában háztelkek rész-
letfizetésre ölenkiut 3-8 koronáig eladók.
Értekezhetni: Simó Mátýásnál Bethlen-u. 31. sz

Klein D. I.
szállító Budapest
ajánlja gyűjtő-
kocsi forgalmát.

6000
ajándékóra
Reklám cél-
jából fent-
jelzett mennyiségű órát
ajándékozunk a lap olvasói-
nak. Cankin a legegységesebb
— kivárat szerint — uri
vagy női alakú „Noblesse”
precíziós órák kerülnek
szétválasztásra. Irjon azonnal
amíg a készlet tart: **Hanna**
Schmitz arany és ékezer
árubázának, WIEN, VI.,
Liniengasse 60.

Butorraktár!

A mélyen tisztelt közönség figye-
mébe ajánlom, hogy mielőtt butor-
szükségletét beszerezné, ne mulassza el olyan berendezett
butorraktáram
megtekinteni, hol nagyválaszték van a legegyszerűbbtől a leg-
modernebb kivitelig. Tömör gőzölt hálósobák honi és külföldi
fanemekből. Paliszander ebédlők. Rajz szerint elkészíték bár-
mily kényes megrendelést, kárpitos árut és angol bőrgarnitúrát.
A nagyközönség rendelkezésére állok saját esztergályos, aszta-
los és kárpitos műhelyeimmel, az utóbbi megfelelő szakember
vezetése alatt. Minden e szakba vágó áruk állandóan kaphatók.
Minden darab árúért a legmesszebbmenő garancziát vállallok,
tehát senki be nem esapódhatik. Szives pártfogást kér tisztelettel
esztergályos, butorraktáros
Balázs Károly, Székelyudvarhelyen.

Kallotta-e már?

Egész világ beszél róla,
hogy az eredeti

Pfaff varrógépek

utófértetlen minőségű, könnyű, zajtalan varrása és harsánysa-
foltozásra egyformán alkalmasak. Egyedárúeltás és főraktár.
Egyben felhívom a n. é. közönség b. figyelmét jól berendezett
Vas-, szerszám- és konyhafelszerelési
üzletre, melyekből nagy raktárt tartok és a legolcsóbb napi
árban számítom. — Szives pártfogást kér mély tisztelettel
ENGLER JÓZSEF

Bel- és külföldi
elsőrendű anyagokból szolid kivitelbeni
és modern
siremlékek raktára.
Saját műhelyében készil köipari építő-
munkát különböző anyagokból, valamint
e szakmába vágó mindennemű tárgyakat.
Rajzok és költségvetések díjtalanul.
Fancsali Bálint
kőfaragó mester,
SZÉKELYUDVARHELY, Bethlen-utca 54. sz.
A vasuti állomás mellett.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságu **PORTLAND CEMENTET** ajánl olesó áron a
PORTLAND CEMENT-GYÁR BRASSÓ
(Kugler és Társai.)
Itt helyben kapható: Rösler és Gábor cégénél.